

Odgovori Agencije Evropske unije za sodelovanje energetske regulatorjev (ACER) na posebno poročilo Evropskega računskega sodišča: Povezovanje notranjega trga električne energije

1. *Odgovor Agencije na kratko*

Agencija ACER se strinja s splošno ugotovitvijo Sodišča, da je vprašanje popolnoma povezanega notranjega energetskega trga postalo še toliko bolj nujno zaradi krize v zvezi z energijo in življenjskimi stroški, s katero se trenutno srečujejo državljani EU.

Sodišče je revizijsko poročilo izdalo v času večje občutljivosti glede koristi in posledic povezovanja trgov električne energije v EU. Gre za resno razpravo, ki prinaša tveganja za morebitno še večjo razdrobljenost trga električne energije. Zato je še toliko bolj pomembno, da je točna in zasnovana na merljivih podatkih.

Mnenje agencije ACER glede glavnih opažanj Sodišča o povezovanju trga električne energije

- Agencija ACER bi si želela bolj uravnotežen pregled ogromnih prizadevanj in dosežkov pri povezovanju nacionalnih trgov električne energije.
- Evropski elektroenergetski sistem je najbolj povezan na svetu. Evropskim državljanom in podjetjem prinaša znatne koristi. Agencija ACER na podlagi scenarija, ki ne upošteva čezmejnega trgovanja v letu 2021, ocenjuje, da te koristi znašajo približno 34 milijard EUR na leto¹, saj omogočajo čezmejno trgovino med državami članicami ter izboljšujejo odpornost in zanesljivost oskrbe držav članic².
- Uspeh Evrope pri povezovanju elektroenergetskega sistema je plod prizadevanj številnih akterjev³, zato bi si agencija ACER želela prejeti priznanje te kompleksnosti in truda.
- Agencija ACER bi si želela, da bi bili priznani številni ključni dosežki v obdobju med letoma 2015 in 2021, tj. dosežki, zaradi katerih so koristi projekta povezovanja evropskega trga električne energije bolj oprijemljivi. Ti vključujejo vzpostavitev (leta 2018) enotne platforme za dodeljevanje, ki dodeljuje razpoložljive dolgoročne in kratkoročne pravice do zagotovljene prenosne zmogljivosti na vseh notranjih mejah EU; evropsko enotno spajanje trgov znotraj dneva med 15 državami (leta 2018); in začetek delovanja evropskih platform za izravnavo v zadnjih dveh letih, katerih razvoj bo pripomogel k večji zanesljivosti oskrbe in omogočil sodelovanje novih akterjev (kot so prilagajanje odjema in obnovljivi viri energije) na tem trgu.

---

¹ Glej povzetek in odstavek 38 opažanj v poročilu Evropskega računskega sodišča.

² Za podrobnosti glej [ACER's Final Assessment of the EU Wholesale Electricity Market Design](#), april 2022.

³ Ti med drugim vključujejo Evropsko komisijo, države članice, Evropski parlament, operaterje omrežij in trga električne energije, trgovce z energijo ter agencijo ACER in nacionalne regulativne organe.

Agencija ACER sprejema priporočila, razen glede ciljnega roka iz priporočila 3. Meni namreč, da je težko v celoti uresničiti priporočilo glede nadzora trga do roka, ki je bil določen za leto 2025.

2. Splošna opažanja agencije ACER o povezovanju trgov električne energije v EU

Agencija ACER bi si želela priznanje ogromnih prizadevanj in dosežkov pri povezovanju nacionalnih trgov električne energije, ki so v zadnjem desetletju spodbudili čezmejno trgovino ter državljanom in podjetjem EU prinesli znatne koristi. Dejanski rezultat teh obsežnih prizadevanj je, da je evropski elektroenergetski sistem najbolj povezan na svetu. Agencija ACER na podlagi scenarija, ki ne upošteva čezmejnega trgovanja v letu 2021, ocenjuje, da te koristi znašajo približno 34 milijard EUR na leto⁴, saj omogočajo čezmejno trgovino med državami članicami ter izboljšujejo odpornost in zanesljivost oskrbe držav članic⁵.

Povezovanje evropskih trgov električne energije še vedno poteka. Agencija ACER bi si želela priznanje številnih ključnih dosežkov v obdobju 2015–2021. Dosežki, ki predstavljajo odločilne mejnike na poti do dokončne vzpostavitve notranjega trga električne energije in omogočajo prijemljive koristi tega projekta povezovanja evropskega trga električne energije, so:

- postopna harmonizacija pravil za dolgoročne pravice do prenosa in vzpostavitve (oktobra 2018) enotne platforme za dodeljevanje, ki dodeljuje razpoložljive dolgoročne in kratkoročne pravice do zagotovljene prenosne zmogljivosti na vseh notranjih mejah EU ter deluje kot rezerva za projekt enotnega spajanja trgov za dan vnaprej;
- začetek izvajanja (junija 2018) projekta enotnega evropskega spajanja trgov znotraj dneva v 15 državah, ki naj bi se po dveh širitvah kmalu v celoti končalo s četrtem in zadnjim valom (tj. pridružitvijo Grčije in Slovaške);
- začetek delovanja evropskih platform za izravnavo v zadnjih dveh letih, katerih razvoj bo pripomogel k večji zanesljivosti oskrbe in omogočil sodelovanje novih akterjev (kot sta prilagajanje odjema in obnovljivi viri energije) na tem trgu; in
- nedavni (8. junija 2022) začetek izvajanja projekta glavne regije (Core), ki temelji na pretokih moči za dan vnaprej in ki optimizira uporabo obstoječih zmogljivosti med trgovanjskimi območji v približno polovici Evrope (13 držav).

Poleg tega agencija ACER v zvezi z evropskim notranjim trgom električne energije poudarja naslednje:

- glede na velike ambicije in okolje, v katerem deluje več akterjev, je to eden najzahtevnejših večdržavnih projektov združevanja energije na svetu;
- države članice so zaradi njegovega uspeha lažje prebrodile sedanjo krizo na energetske trgu (zmanjšanje nestanovitnosti cen in boljša zanesljivost oskrbe) in se bodo lažje spopadle s prihodnjimi izzivi;
- omogočil je večji delež obnovljivih virov energije v Evropi, in sicer hitreje ter na varnejši in stroškovno učinkovitejši način, kot je bilo prvotno pričakovano; in
- bo ključnega pomena za zanesljivost oskrbe z energijo v več državah članicah, ki so močno odvisne od razpoložljivosti čezmejnih zmogljivosti za trgovanje.

---

⁴ Glej povzetek in odstavek 38 opažanj v poročilu Evropskega računskega sodišča.

⁵ Za podrobnosti glej [ACER's Final Assessment of the EU Wholesale Electricity Market Design](#), april 2022.

V tem zapletenem procesu povezovanja trgov agencija ACER ni zaslužna samo za združevanje nacionalnih regulativnih organov, temveč tudi za vključevanje vseh udeleženi strani in zagotavljanje mnenj o kratkoročnih in dolgoročnih izzivih. Ta prizadevanja poleg sprejemanja zavezujočih odločitev in izdajanja priporočil za nadaljnje izboljšanje delovanja notranjega trga električne energije vključujejo tudi uspešno pobudo agencije ACER za vzpostavitev vključujoče in učinkovite strategije spremljanja z ustanovitvijo štirih evropskih odborov deležnikov, ki bodo prispevali k spremljanju napredka pri izvajanju omrežnih kodeksov ter upravljanju in delovanju postopkov in ureditev, vzpostavljenih v skladu z omrežnimi kodeksi, na lokalni, regionalni in vseevropski ravni v skladu s [pristojnostmi](#) teh odborov deležnikov.

3. Posebna opažanja

Opažanje VIII (povzetek)

Čeprav agencija ACER ceni vse predloge za nadaljnje izboljšanje svojega pristopa k spremljanju v prihodnosti, meni, da je bil njen pristop spremljanja učinkovit pri ozaveščanju o ključnih vprašanjih, povezanih z izvajanjem (ali pomanjkanjem) omrežnih kodeksov in okvirnih smernic.

Poleg tega je treba dodati naslednje:

- 1) V zadnjih sedmih letih (tj. od sprejetja omrežnih kodeksov in smernic) so bile vse notranje (projektne skupine, delovna skupina, odbor regulatorjev) in zunanje strukture agencije ACER (evropski odbori deležnikov, tristranske skupine za usklajevanje (EC-ACER-ENTSO-E), skupina na visoki ravni za spremljanje izvajanja (EC-ACER-ENTSO-E) in evropski regulator električne energije – „Firenški forum“) namenjene spremljanju napredka in izzivov pri izvajanju omrežnih kodeksov in smernic EU. Agencija ACER zlasti poudarja vlogo in prispevek evropskih odborov deležnikov pri ohranjanju stalnega pritiska na tiste udeležene strani, ki so odgovorne za izvajanje omrežnih kodeksov in smernic, ne glede na to, ali so to operaterji prenosnih sistemov, imenovani operaterji trga električne energije, nacionalni regulativni organi ter včasih agencija ACER in Evropska komisija.
- 2) Agencija ACER razlikuje med spremljanjem zavezujočih omrežnih kodeksov na ravni EU (pri katerem si agencija ACER močno prizadeva za dosledno, sistematično in celovito poročanje o njihovem stanju izvajanja) in spremljanjem smernic (pri čemer so bila prizadevanja usmerjena predvsem v pravočasno sprejetje pogojev in metodologij).

S to široko paleto notranjih in zunanjih struktur so bili Evropska komisija, nacionalni regulativni organi, države članice in deležniki dobro obveščeni o stanju izvajanja posameznih omrežnih kodeksov in smernic.

Opažanje 73

Deležniki so dejavno sodelovali pri spremljanju izvajanja omrežnih kodeksov in smernic, zlasti prek štirih evropskih odborov deležnikov, ustanovljenih takoj po sprejetju smernic (glej pristojnosti teh odborov ter dnevni red, zapisnike in gradivo njihovih sestankov od njihove ustanovitve na uradnem spletnem mestu evropskih odborov deležnikov(www.entsoe.eu)).

Agencija ACER je ukrepala na podlagi priporočil iz svojih prvih smernic za dodeljevanje

zmogljivosti in upravljanje prezasedenosti⁶/terminsko dodeljevanje zmogljivosti⁷ in leta 2021 podala priporočilo o različici 2.0 smernic o dodeljevanju zmogljivosti in upravljanju prezasedenosti. Oktobra 2022 je začela postopek posvetovanja, ki naj bi marca 2023 privedel do predloga za spremembo smernic za terminsko dodeljevanje zmogljivosti.

Agencija ACER smernic za izravnavo električne energije v prvem poročilu o spremljanju izvajanja, objavljenem leta 2019, ni zajela, ker so bile dejavnosti za izvajanje smernic za izravnavo osredotočene na pravočasno sprejetje pogojev in metodologij, ki običajno poteka pred izvajanjem projektov.

Opažanje 84

Čeprav agencija ACER ni predložila nobenega uradnega mnenja Evropski komisiji ali Evropskemu parlamentu v okviru poročil o spremljanju trga, je v različnih dokumentih podala priporočila nacionalnim regulativnim organom, operaterjem prenosnih sistemov in drugim deležnikom. To med drugim vključuje:

- 1) priporočilo o skupni metodologiji za izračun zmogljivosti ter metodologiji za delitev stroškov pri ponovnem dispečiranju ali kompenzacijskih poslih v letu 2016;
- 2) priporočilo o izvajanju minimalne rezervne zmogljivosti, ki je na voljo za trgovanje med območji;
- 3) priporočilo o reviziji smernic za dodeljevanje zmogljivosti in upravljanje prezasedenosti.

Opažanje 130

Agencija ACER meni, da je rezultat njene nadzorne dejavnosti dobro primerljiv z nadzorom, ki ga izvajajo osebe, ki v okviru svoje dejavnosti dogovarjajo transakcije, in tudi finančni regulatorji. Trenutno manjše število izvršilnih odločb, ki temeljijo na predhodnih ocenah agencije ACER, se nanaša na manjše število predložitvev zadev agenciji v absolutnem smislu. Vendar je v relativnem smislu število predložitvev zadev agenciji ACER v zadnjih petih letih stalno naraščalo, in sicer z 2,4 % na 8,8 % vseh zadev, sporočenih agenciji. To je predvsem posledica pomanjkanja osebja za nadzorne dejavnosti, nepopolnega obsega nadzora trga in trajanja preiskav nacionalnih regulativnih organov.

4. Odgovori agencije ACER na priporočila Evropskega računskega sodišča

Agencija ACER ugotavlja, da so priporočila 1, 2, 5 in 7 naslovljena na Komisijo.

Priporočilo 3 – Okrepiti nadzor, ki ga agencija ACER izvaja v zvezi s celovitostjo veleprodajnih trgov

Agencija ACER sprejema priporočilo, razen glede ciljnega roka za izvedbo. Tega priporočila realno do leta 2025 ni mogoče doseči.

---

⁶ [Uredba Komisije \(EU\) 2015/1222 z dne 24. julija 2015 o določitvi smernic za dodeljevanje zmogljivosti in upravljanje prezasedenosti](#)

⁷ [Uredba Komisije \(EU\) 2016/1719 z dne 26. septembra 2016 o določitvi smernic za terminsko dodeljevanje zmogljivosti](#)

Agencija v svojih letnih programskih dokumentih od leta 2016 dosledno opozarja, da z razpoložljivimi viri ne more ustrezno izpolniti svojih pravnih obveznosti iz člena 7(1) uredbe REMIT⁸. To sta potrdila tudi Služba Komisije za notranjo revizijo in Evropsko računsko sodišče.

Glede na mnenje Evropske komisije o programskem dokumentu agencije ACER za obdobje 2022–2024 ter oceno finančnih posledic zakonodajnega predloga so bili agenciji dodeljeni dodatni finančni in človeški viri. Vendar bo nove uslužbenke zaposlila postopoma do leta 2027.

V zvezi s členom 7(1) uredbe REMIT je zdaj agencija ACER osredotočena na to, da najprej razširi obseg nadzora trga z razvojem in izboljšanjem opozoril v naslednjih petih letih. Ker v preteklosti ni imela zadostnih finančnih sredstev za to dejavnost, je treba zamujeno nadoknaditi. Drugič, agencija ACER išče dodatne strokovnjake za nadzor trga, da bi se lahko spopadla z vse večjim številom „aktiviranih opozoril“, ki jih morajo strokovnjaki ročno oceniti, in razširila obseg nadzora. Tretjič, delo agencije ACER na področju nadzora trga je na preizkušnji zaradi razvijajočih se veleprodajnih trgov EU (npr. enotno spajanje trgov znotraj dneva, dražbe znotraj dneva in platforma za izravnalne trge EU) in morebitne razširitve pristojnosti uredbe REMIT (npr. regija Energetske skupnosti se pripravlja na uvedbo spajanja trgov). Četrto, Evropska komisija je agenciji ACER nedavno naročila, naj določi referenčno vrednost za utekočinjeni zemeljski plin, in jo bo verjetno (odvisno od političnih razprav) zadolžila tudi za izvajanje „popravnega mehanizma za trg plina“. Te dodatne naloge bi lahko upočasnile uresničevanje tega priporočila do leta 2025.

Glede na navedeno si agencija ACER prizadeva izpolniti svoje pravne obveznosti iz člena 7(1) uredbe REMIT s postopno vključitvijo potrebnih dodatnih virov, ki bodo dani na voljo do leta 2027 prek ocene finančnih posledic zakonodajnega predloga .

Priporočilo 4 – Pospešiti uporabo pristojbin na podlagi uredbe REMIT za odpravo pomanjkljivosti pri nadzoru trga, ki ga izvaja agencija ACER

Agencija ACER sprejema priporočilo.

Priporočilo 6 – Izboljšati transparentnost in odgovornost agencije ACER

Agencija ACER sprejema priporočilo.

---

⁸ [Uredba \(EU\) št. 1227/2011](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o celovitosti in preglednosti veleprodajnega energetskega trga (uredba REMIT)